

INFORMATOR

NSPRV-CPTE

BESPLATAN
PRIMERAK

sindiso@sbb.rs
www.nsprv.org.rs
www.srpss.org.rs

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 8 • MART 2014 • BROJ 82

ПРОФЕСОРИ ПРОТИВ СОЛИДАРНОГ ПОРЕЗА

Више од 2.800 грађана подржало је иницијативу за оцену уставности Закона о умањењу нето прихода лица у јавном сектору, који је Уставном суду поднела група професора Правног факултета у Београду. Међу онима који су подржали ову иницијативу највише је професора универзитета и лекара, а против увођења солидарног пореза су и тужиоци, судије и запослени у институцијама културе.

На универзитетима тврде да се негативне последице новоустановљеног пореског намета већ осећају, пре свега када је реч о учешћу у пројектима и издавачкој делатности које се одвијају преко високошколских установа. Проректор за финансије Универзитета у Београду Миодраг Поповић каже да има најава да поједини професори своје књиге будуће

неће издавати преко факултета, како би избегли опорезивање ауторских хонорара. Ни после састанка са представницима Министарства финансија нису откљоњене бројне недоумице, а то министарство остало је при ставу да су од солидарног пореза изузети само ауторски хонорари које запослени на државним универзитетима добијају за учешће у међународним пројектима и кроз сарадњу са компанијама у потпуном приватном власништву. Проректор Поповић додаје да су једино успели да објасне надлежнима лоше последице забране запошљавања у јавном сектору. „Обећали су да ће водити рачуна о специфичности универзитета, јер бисмо у супротном морали да станемо са радом“, каже Поповић.

(Насиџавак шеќсиџа на сџир. 3)

НОВИ БИСЕР МИНИСТРА ШКОЛСКОГ: Добро образовање – разлог за “одлив мозгова”

Министар просвете Томислав Јовановић рекао је да је образовање у Србији добро и као аргумент за то навео “жалосну” чињеницу да нам је други извозни ресурс образовни кадар. “Ми смо једина земља у свету која школује кадар да би га извозила. Извозимо најбоље, најпајетније и најобразованије људе”, рекао је Јовановић конференцији “Развој каријерног вођења у циљу унапређења високог образовања у Србији”. То нам је, како је навео, најбољи аргумент на основу кога можемо да

се бранимо од оних који нападају наш образовни систем. образовање, које је жив организам, како је рекао, не може да стане, мора се прилагодити савременим условима, да буде мотор даљег развоја нашег друштва. Он је навео да „како улажемо тако ћемо и добити“, истичући да често хоћемо да окречимо нешто што није добро направљено и што не функционише. Јовановић је рекао да је у току усвајање низа акционих планова уз Стратегију развоја образовања 2020.

“МАЛА МАТУРА” КОШТАЋЕ 20 МИЛИОНА

Организација завршног испита коштаће 20 милиона, од чега штампање 7,5 милиона, информатичка подршка око 4,5 милиона, а ту су и остали трошкови, за сигурносне кесе, асистенцију полиције... Прошле године мала матура коштала је 17 милиона динара. Сва три дана испит почиње у 10 сати и трајаће 120 минута. Прелиминарни резултати биће познати 20. јуна, а коначни до 26. јуна, када почиње упис у средње школе. Супервизори ће надзирати полагање али и рад наставника који ће оцењивати тестове осмака. На претходном завршном испиту откривено је да су наставници у неким школама помагали деци, исправљали и дописивали одговоре, а помоћник министра истиче да се све безбедносне процедуре уводе “да знамо колико је знање наших ђака”. “Можда резултати неће бити добри, можда ће бити одлични, ми у овом тренутку то не знамо али су држави и њеном образовном систему потребни резултати, колико и самим ученицима, јер било каквим злоупотребама штетимо деци”, рекао је помоћник министра просвете мр Љубиша Антонијевић.

(Насиџавак шеќсиџа на сџир. 9)

ОБЕЛЕЖЕН ДАН МАТЕРЊЕГ ЈЕЗИКА

Генерална скупштина Организације УН за образовање, науку и културу прокламовала је 1999. године Дан матерњег језика, као сећање на студенте који су 21. фебруара 1952. године убијени у Источном Пакистану, данашњем Бангладешу, јер су протестовали због тога што њихов матерњи језик није проглашен за званични.

(Насиџавак шеќсиџа на сџир. 4)

У овом броју можете још читати:

СТО ПЕДЕСЕТ ГОДИНА ОД СМРТИ ВУКА КАРАѢИЋА	стр. 2
УГАШЕНА НАЈСТАРИЈА СОМБОРСКА ШКОЛА	стр. 5
БОЉИ ДАНИ ЗА ВЕРОУЧИТЕЉЕ	стр. 6
ОБРАЗОВАЊЕ И ЗА ДЕЦУ СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ	стр. 6
ИСТИЧЕ РОК ЗА ИСПЛАТУ ОТПРЕМНИНА ЗА ПРОСВЕТАРЕ	стр. 7
ПОРАСТАО И БРОЈ ПОРОДИЧНИХ ПЕНЗИОНЕРА	стр. 7
ЛИЧНИ СТАВ	стр. 8
ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА	стр. 9
ПЛАТЕ У ЈАНУАРУ “СРЕЗАНЕ” ЗА 26,2 ОДСТО	стр. 10
У ЈАВНОМ СЕКТОРУ ЗАПОСЛЕНО ЧАК 781.000 ЉУДИ	стр. 10
ПРАВНИЦИ ОДГОВАРАЈУ	стр. 11
ДОКТОРАТИ БРОЈНИХ ПОЛИТИЧАРА ПЛАГИЈАТИ	стр. 12
ШТА ЈЕ АЈНШТАЈН РЕКАО О НАУЦИ И РЕЛИГИЈИ	стр. 12
ЗАБЛУДЕ У КОЈЕ СЕ (ЈОШ) ВЕРУЈЕ II	стр. 12

Somborski tragovi Vukove štule

STO PEDESET GODINA OD SMRTI VUKA STEFANOVIĆA KARADŽIĆA (II)

(Nastavak teksta iz prošlog broja)

Vuk se dopisivao i sa somborskim lekarom, kasnije i preparandij-
skim profesorom dr Stevanom Preradovićem (1797-1831), koga je
bezuspešno nagovarao da pređe u Srbiju, kao i sa drugim ovdaš-
njim lekarom dr Konstantinom Peičićem (1802-1882), koji je bio i sakupljač
pretplatnika na Vukove knjige, ali je i on odbio Vukov predlog da pređe
u Srbiju za ličnog lekara kneza Miloša, pravdajući se strahom od kneževe
samovolje.

Somborac sa kojim je Vuk imao najviše nesporazuma i polemika bio je
Jovan Hadžić (1799-1869), u tadašnjoj
srpskoj književnosti poznatiji kao Mi-
loš Svetić, inače jedan od pokretača i
prvi predsednik Matice srpske. Hadžić
je ispočetka sa Vukom imao korektnu
i prijateljsku odnose, ali se njihova
višegodišnja međusobna netrpeljivost
razvila tokom desetogodišnje oštre
polemike po pitanju srpskog jezika, az-
buke i pravopisa. Kako su obojica bila
žustra u odbrani svojih načela, polemika
je povremeno obilovala neodmernih
rečima, pa i uvredama. Hadžić je
branio svoje konzervativne stavove če-
stim „utucima“, na koje je samouki, ali
vispreniji Vuk odgovarao kratko i oš-
tro. U toj polemici Hadžić je bio nešto
odmereniji i trpeljiviji od Vuka, koji je
umeo da pretera u oštini i da naučnu
prepirku prebaci na lični obračun.

Četrdesetih godina XIX stoleća
Vuk je dobio snažnu podršku srpske
književne omladine (Đure Daničića,
Branka Radičevića, Jovana Subotića,
Jovana Đorđevića, pa i crnogorskog vladike P. P. Njegoša), čiji vrhunac je
predstavljalo objavljivanje znamenite Daničićeve filološke studije „Rat za
srpski jezik i pravopis“ (Budim, 1847), koja je presudno doprinela konačnom
porazu Hadžićevih jezičkih nazora i pobedi reformatorske struje okupljene
oko Vuka.

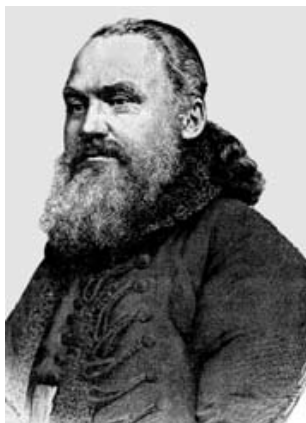
Sa Vukom se dopisivao i saradivao i somborski sveštenik, pesnik i saku-
pljač narodnih umotvorina Đorđe Stefanović Kojanov (1818-1883), a Vuk ga
pominje u predgovoru svoje zbirke „Srpske narodne pripovijetke“, štampa-
ne u Beču 1853. godine. U knjigama srpskih narodnih pesama, objavljenim
iz Vukove zaostavštine između 1898.
i 1900. god. u Beogradu, priređivač
Ljubomir Stojanović uvrstio je i 11 lir-
skih i epskih pesama iz Stefanovićeve
zbirke, koju je on svojevremeno poslao
Karadžiću.

Jedan od najbližih saradnika i najve-
ćih Vukovih pobornika bio je sveštenik
somborske Svetodurđevske crkve i ka-
tiheta ovdašnje Preparandije Dimitrije
Popović (1814-1882), koji je od 1841.
do 1863. godine sa Vukom izmenio
više desetina pisama. Sakupljao je i be-
ležio narodne pesme i umotvorine koje
je slao Vuku, prikupljao je pretplatnike
za Vukova izdanja i nabavljao mu je
stare knjige i srbulje. U pismu ruskom
slavisti Sreznjevskom, pisanom nakon
zabrane unošenja Vukovih knjiga u
Srbiju 1852. godine, Karadžić navodi
da su njegovi najdosledniji pobornici
Đuro Daničić, Branko Radičević i pop
Dimitrije iz Sombora.

Vuk Karadžić je prvi put u Somboru boravio u junu 1825. godine, a drugi
put početkom avgusta 1826. godine, kada je poveo i sina Savu – oba puta
kao gost Pavla (Platona) Atanackovića. Njegov treći dolazak u Sombor, po-
četkom 1829. godine, bio je vezan za nalog kneza Miloša da pronađe učitelja
njegovim sinovima i lekara za kneževu porodicu. Simbolično, Vuk je
u Somboru odsedao u kući Atanackovića, koja se nalazila na Svetodurđev-
skom trgu, na istom onom mestu gde će posle biti podignuta kuća Palanač-
kih, u kojoj će sedam decenija kasnije, poslednjih 15 godina svog života
provesti drugi velikan srpske književnosti Laza Kostić (1841-1910), koji će
se, osim ostalog, baviti i dopunom Vukovog „Rječnika“. Kostićevu dopunu
Vuka (1.912 reči) objavio je 1913. godine, kao zasebno izdanje, dr Radivo-

Jovan Hadžić
(Miloš Svetić)

Dimitrije Popović

je Simonović. Kada je 1987. god. obeležavana 200-ta godišnjica Vukovog
rođenja, somborski „Dometi“, pod uredništvom Mira Vuksanovića, objavili
su na 266 strana dvobroj naslovljen „Vuk i Somborci“, koji je sadržao 20
radova posvećenih Vukovim vezama sa Ravangradom.

Besparica ili nešto drugo? Sva je prilika da je baš to drugo SAMO JEDNA POSTAVKA VUKU U ČAST!

„Ne da se, ali će se dati“, čuvena je misao prosvetitelja Vuka Stefanovića
Karadžića koju je izgovorio pišući Jerneju Kopitaru i zaleći se u tom pismu
da nije prihvaćen sa svojim radom. Uporan velikan doživeo je trijumf, a
u godini jubileja veća i po Vukove smrti, sećanje na čoveka, reformatora i
tvorca književnog jezika, koji nam je podario azbuku krenulo je postavkom
bez kataloga. Kažu besparica, a tek treba da se vidi šta će biti sa naučnim
skupovima i najavama Zadužbine Vuka Karadžića, koja je, kako saznajemo,
tek oformila odbor za jubilej. U ovom momentu pod krovom Muzeja Vuka i
Dositeja jedna, ali veoma zanimljiva postavka kojom je ova kuća obeležila
150- godišnjicu smrti nekadašnjeg seljačeta, koje kretavši iz rodnog Tršića
nije ni sanjalo da će selo u kome se rodio 7. februara 1864. jednog dana po-
stati najveće srpsko saborište. Autor izložbe „Vuk Karadžić - život i delo“ je
kustos i upravnik muzeja Ljiljana Čubrić, koja iz fundusa vadi dosad ne-
videni deo zaostavštine koja, uz stalnu postavku, zaokružuje omaž Vuku,
njegovom životu, delu, porodici, usponu i tragediji koju nosi...

Tu su dva portreta iz mladih dana, retki prikazi gologlavog Vuka, bez
uobičajenog fesa, onaj sa novčanice od 10 dinara, rad Dimitrija Laktarija
iz 1938, i jedan nepoznatog autora. Njegovu „odanost“ kapama, ne samo
oficijelnom fesu, već i onima za domaću upotrebu svedoče dalmatinska i
bokeljska. Narodno stvaralaštvo neodvojivo je od Vukova, pa su tu i gusle,
koje su beležile naš identitet, strahove, pobe... U postavci za ovaj jubilej
izloženo ih je njegovih troje, jedne prvi put.

Portreti sina Dimitrija i ćerke Mine, jedinih preostalih jer mu je čeljad od-
nosila tuberkuloza, podsećaju na tu tragiku roditelja, Vuka i njegove supruge
Ane Kraus Karadžić, čiji portret je deo postavke. Sliku života prosvetitelja
srpskog upotpunjuju originalne fotografije, prepis čuvenog pisma Knezu Mi-
lošu, Pismenica serbskoga jezika, lični primerak Vukovog Rječnika i zbirka
narodnih pesama Mala prstonarodna slaveno-serbska pjesnarica koja je pre
dvestotine godina, februara 1814, objavljena u Beču. Tu su i njegove naoč-
are, pero, mala putna torba, neseser... „Najveće interesovanje izazvala je
njegova štula. Mnogi misle da je Vuk bio bez leve noge, ali ne, ona mu je
samo bila zgričena u kolenu i nije mogao da je savije“, kaže autorka izložbe
Ljiljana Čubrić. U šetnji kroz život genija neminovno pogled leti ka slici
napravljenjnoj 1897. u Beču s Vukovim otvorenim kovčegom u kome se vidi
njegova lobanja. Autorka kaže da je pobudila veliko interesovanje, kako je
izgledala glava tog umnog čoveka.

Za autorku najinteresantnije iz Vukovog života, odlika njegove ličnosti
je ta upornost i istrajnost u radu koju, kako kaže, neki zovu tvrdoglavošću,
najpre neprijatelji mislioca iz Tršića. „Borio se da naš narod svestrano pred-
stavi svetu i u tome je uspeo“, kaže upravnik muzeja koji upravo svetkuje
65 godina, a posvećen Dositeju Obradoviću kao jednom od idejnih tvorca
škole i Vuku Karadžiću, koji je bio jedan od prvih 20-tak učenika upravo pod
ovim svodom...

ИНТЕЛЕКТУАЛЦИ ЛИСТОМ ПРОТИВ СОЛИДАРНОГ ПОРЕЗА

Иницијативу за оцену уставности Закона о умањењу нето прихода лица у јавном сектору подржало више од 2.800 грађана

(Наставак текста са стр. 1)

Подносиоци иницијативе за оцену уставности Закона о умањењу нето прихода лица у јавном сектору упозоравају да ће нови порески намети имати погубне последице не само по функционисање универзитета већ и института, судова, тужилаштва, здравствених и установа културе. „Овај закон може да произведе изузетно штетне последице по друштво у целини, због чега сматрамо да је потребно брзо реаговање. Зато смо тражили да Уставни суд донесе привремену меру обуставе примене овог закона, пре него што одлучи да ли је уставан или не.

Незахвално је предвиђати у ком року би Уставни суд могао да реагује, јер колико год био суд, он је и један од чинилаца у политичком животу, што значи

да политичке чиненице и околности у којима се неке одлуке доносе несумњиво утичу на брзину његовог деловања“, оцењује Миодраг Јовановић, професор Правног факултета у Београду и један од подносилаца поменутих иницијатива. На питање шта би у финансијском смислу могло да значи ако закон буде проглашен неуставним, наш саговорник одговара да би у том случају све последице настале његовом применом такође биле неуставне, односно да би сви који су оштећени могли правним путем да траже обештећење. „То би потенцијално могло да створи велике проблеме свим институцијама, не само правосудним, због чега смо сматрали да Уставни суд треба одмах да реагује и обустави примену овог закона да не би дошло до таквих нежељених последица“, каже Јовановић.

ПРИВАТНИ УНИВЕРЗИТЕТИ И ЗАКОН О СОЛИДАРНОМ ПОРЕЗУ

Пише: Проф. др Пејтар Јовановић*

Поједини професори са државних универзитета, као аргументе за укидање Закона о солидарном порезу за професоре универзитета наводе да ће тај порез фаворизовати приватне универзитете и тиме учинити штету државним. Наводно због тог закона ће професори са државних универзитета прелазити на приватне.

Пита се да ли је могуће да они немају друге озбиљније аргументе против наведеног закона, већ им је најјачи аргумент да фаворизује приватне универзитете. Вероватно постоји низ озбиљних аргумената који се могу пажљиво разматрати, па и научно анализирати, који говоре у прилог тврдњи да плате универзитетских професора и научника не треба солидарно опорезовати. Али за изузимање од солидарног пореза се јављају и многе друге професије, са озбиљним аргументима. Веома је тешко тачно измерити коме теже пада овај порез

и кога треба изузети. Договор око једноставнијих ствари се тешко постиже у Србији, а камоли око тога коме треба скинути 20 одсто од примања изнад 60.000 динара.

Приватне високошколске организације су одавно стављене на стуб срама, тако да је сад лако ударати по њима и када је у питању солидарни порез. Поједини приватни факултети се критикују, некада с правом, а некада паушално без озбиљних аргумената. Уз све проблеме који се често оправдано доводе у везу са приватним факултетима и високим школама, јасно је да има и добрих приватних високошколских организација. Такође, треба напоменути да постоји велики број проблема и лоших ствари које се односе на државне факултете. У то сам се лично уверио, као дугогодишњи професор Београдског универзитета.

Не заборављајући проблеме у вези са Правним факултетом у Крагујевцу, треба напоменути да се на државним факултетима често нерационално троше буџетска средства, што у многим случајевима није оправдано, затим непотизам, корупција, па чак и фалсификовање избора у звање наставника.

Има много проблема у високом образовању у Србији и њих треба брзо решавати, с обзиром на огроман утицај високошколског образовања на развој сваког друштва. Али нећемо ове проблеме решити ако их стално пребацујемо на друге, већ само пажљивим анализирањем и смелим решењима која произилазе из Закона о високом образовању и добрих искустава из иностранства.

*директор Високе школе за ипојектни менаџмент

КОЛИКА ЈЕ ЦЕНА ПРИНЦИПИЈЕЛНОСТИ УНИВЕРЗИТЕТСКИХ ПРОФЕСОРА?

У друштву попут нашег запослење у јавном сектору - привилегија

Пише: Др Дарко Симовић*

Два наставника и један асистент Правног факултета у Београду поднели су иницијативу за оцену уставности Закона о умањењу нето прихода лица у јавном сектору. У међувремену, та иницијатива је добила подршку више од 2.500 људи, од којих је значајан број професора Правног и других факултета. Ова иницијатива не би побудила посебно интересовање да су универзитетски професори ревносни борци за заштиту уставности. Ипак, и поред значајнијих прилика када је требало да манифестују високу правну свест (реизбор судија, Бриселски споразум, Статут АП Војводине), већи број професора први пут реагује тек у ситуацији када су погођени њихови материјални интереси.

Ограничење плата у јавном сектору представља својеврсни тест оданости и лојалности држави из разлога солидарности. Свој глас подижу управо они чија су примања прилично висока. Лицемерје је утолико веће што иницијатори наводе да су предузете мере ограничења јавних расхода оправдане, али им је као људима сатканим од принципијелности неприхватљиво да се то чини на неуставан начин.

На самом почетку требало би релативизовати аподиктичан став иницијатора да се тим законом уводи специфична врта пореза. О том ставу се може полемирати. Но, чак и ако прихватимо тврдњу да је реч о порезу, изнета правничка аргументација делује неуверљиво и произвољно, па је то вероватно и један од разлога због чега многи угледни професори нису подржали ову иницијативу.

Састављачи иницијативе наводе да се поменути закон нарушава начело јединствености правног поретка, јер се материјално опорезивања зарада, према самом Закону о порезу на доходак грађана, уређује искључиво тим законом. Према састављачима иницијативе, реч је о системском закону изван којег није могуће опорезовати било који доходак или приход грађана. Уз ове аргументе наводи се и постојећа пракса Уставног суда која предвиђа да начело јединства правног поретка искључује могућност да се законом којим

се уређује једна правна област могу мењати или допуњавати законска решења садржана у закону којим се уређује друга правна област. И поред чиненице да се на основу једне одлуке Уставног суда не може створити одговарајућа пракса, овај аргумент не може бити прихваћен јер није реч о закону којим се уређује нека друга правна област.

Начело јединствености правног поретка сведочи о унитарном карактеру државе, односно о томе да не постоји таква подела власти која би подразумевала плуралитет правних поредака (федерализацију). Такође, Устав не прави разлику између системских, који на целовит начин уређују извесну област, и обичних закона. Та корисна правничка измишљотина којом се манипулише треба да послужи као брана доношењу посебног закона у овој области. Начело самоограничења законодавца противречно је само по себи. Из предмета Увода у право на првој години студија учи се да претходно донети закон не може ограничавати законодавну власт парламента да исто питање накнадно уреди на другачији начин. Такође, и начело *lex specialis derogat legi generali* не може бити оспорено.

Изнета је примедба да се поменути закон врши дискриминација лица запослених у јавном сектору и да се обавеза плаћања пореза не заснива на економској моћи. Мада су запослени у приватном сектору ослобођени овог солидарног пореза, може се рећи да је у друштву попут нашег запослење у јавном сектору привилегија. Уосталом, да се не би осећали дискриминисаним, то може бити добар мотив да растереће ионако преоптерећен јавни сектор и своју срећу пронађу код приватног послодавца.

Да ли је реч о зависти према имућнијим колегама? Наравно да не, будући да и сам потписник ових редова осећа последице поменутог закона, само што му је људски и професионално тешко да разуме оне који подржавају овакву иницијативу у друштву у коме већина становништва живи на ивици егзистенције.

*професор на Криминалистичко-полицјској академији

JEZICI SVAKODNEVNO NESTAJU, ALI NEĆE BITI JEDNOJEZIČNE CIVILIZACIJE

U osnovnim školama nastava na 13 manjinskih jezika

Ombudsman: Zabrinjavajuće da mladi ne vladaju jezikom
Pokrajinski ombudsman: Učiti i jezike nacionalnih manjina

(Nastavak teksta sa str. 1)

Članice Organizacije UN za obrazovanje, nauku i kulturu (UNESKO) obeležile su 21. februar međunarodni Dan maternjeg jezika, u cilju promovisanja jezičke kulture i raznovrsnosti, kao i višejezičnosti. Generalna skupština UNESKO je 1999. godine proglasila Dan maternjeg jezika, u znak sećanja na studente koji su 21. februara 1952. godine ubijeni u Daki u Istočnom Pakistanu, danas Bangladešu, jer su protestovali zbog toga što njihov maternji jezik nije zvanični.

Kada je u pitanju srpski jezik kao maternji za većinu građana Srbije, domaći lingvisti upozoravaju da se naš jezik našao pred sve većom najezdom engleskog i da je ugrožen u meri u kojoj su to čak i jezici sa velikom tradicijom - francuski, nemački, italijanski. Ipak, prema oceni stručnjaka, nije verovatno da ćemo doći do jednojezične civilizacije, a kada su u pitanju jezici nacionalnih manjina u Srbiji, zvaničnici tvrde da im ne pretila opasnost od izumiranja, kao što je to slučaj u nekim drugim delovima Evrope i sveta.

Direktorka Kancelarije za ljudska i manjinska prava Suzana Paunović ističe da u obrazovnom sistemu Srbije deca pripadnici manjina pohađaju celokupnu nastavu na jezicima nacionalnih manjina, a kada to nije moguće, pre svega zbog broja učenika, obezbeđeno im je učenje maternjeg sa elementima nacionalne kulture. Prema najnovijim podacima Kancelarije, u predškolskom obrazovanju u Srbiji na 10 jezika nacionalnih manjina vaspitava se i obrazuje više od 10.000 dece. U osnovnim školama, nastava se izvodi na 13 manjinskih jezika i obuhvata više od 45.000 dece, a u srednjim školama više od 13.000 mladih nastavu pohađa na jeziku svoje nacionalne manjine. Paunović podseća da u Srbiji izlazi više od 100 štampanih glasila na 16 jezika manjina. Takođe, 42 jedinice lokalne samouprave imaju u službenoj upotrebi oko 10 jezika nacionalnih manjina, rekla je Paunović Tanjugu povodom 21. februara, Dana maternjeg jezika.

Zaštitnik građana Saša Janković izjavio je da je zabrinjavajuće to što "u Srbiji ima mladih koji završe školovanje, a ne ovladaju srpskim jezikom". "To je prepreka njihovoj daljoj integraciji u širu zajednicu", ocenio je Janković povodom Međunarodnog dana maternjeg jezika, koji se obeležava 21. februara. Janković je naveo i da postoji potreba da se unapredi primena propisa koji garantuju pravo na upotrebu i negovanje maternjeg jezika. Zaštitnik građana je na osnovu pritužbi građana, uputio nadležnima sistemske preporuke za otklanjanje najčešćih problema u upotrebi službenog jezika. "Raznovrsnost jezika je bogatstvo, ali se ne sme zanemariti ni integrativna uloga srpskog jezika za sve građane Republike Srbije", rekao je on.

Institucija pokrajinskog ombudsmana založila se u povodu Međunarodnog dana maternjeg jezika 21. februara da se u Vojvodini učenicima srpske nacionalnosti ponudi mogućnost učenja jezika nacionalnih manjina u multietničkim sredinama. "Paradoksalno zvuči činjenica da je u Vojvodini moguć upis učenika u bilingvalna odeljenja na engleskom, nemačkom, francuskom i nemačkom jeziku, a da ne postoje takva odeljenja na primer na mađarskom, slovačkom, rumunskom, rusinskom, hrvatskom ili drugom jeziku koji je u službenoj upotrebi na teritoriji određene jedinice lokalne samouprave", navodi se u saopštenju za javnost. Ombudsman se u saopštenju povodom obeležavanja Međunarodnog dana maternjeg jezika založio i za promenu metodike nastave srpskog jezika kao nematernjeg jezika.

Ombudsman je naveo i da, prema istraživanju, postoji velika socijalna distanca između učenika različite nacionalnosti, koja je uzrokovana nepoznavanjem jezika, kako srpskog jezika kao službenog, tako i jezika koji je dominantno prisutan u određenim lokalnim sredinama, odnosno jezika koji su pored srpskog takođe u službenoj upotrebi. "Vršnjačke grupe se međusobno odvajaju uglavnom zbog jezika kojim govore, a na taj način i prema nacionalnoj pripadnosti", piše u saopštenju.

Vršac: Nastava na rumunskom jeziku

Nastava na rumunskom jeziku u Vršcu zastupljena je u dve osnovne, jednoj srednjoj školi kao i na visokim strukovnim studijama za obrazovanje vaspitača.

U Vršačkoj gimnaziji đaci rumunske nacionalnosti na svom maternjem jeziku obrazuju se još od 1934. godine. Danas ovu srednju školu pohađa više od 100 mladih Rumuna. Nastavu iz svih predmeta slušaju na svom jeziku. U školi kažu da imaju sve uslove za obrazovanje đaka na rumunskom jeziku - stručni nastavni kadar, kabinete, biblioteku sa više od 4.000 naslova i literaturu.

Više od 50 odsto đaka rumunske nacionalnosti, posle vršačke gimnazije, školovanje nastavlja u Rumuniji, ali se takođe veliki broj njih posle završenog fakulteta vraća, kako bi zaposlenje našlo u svom rodnom gradu. Jedna od njih je i Euden Činč, profesor muzike koji kaže da je obrazovanje na rumunskom važno, ali ne samo zbog očuvanja maternjeg jezika.

Podršku obrazovanju Rumuna na maternjem jeziku u Vršcu pružaju institucije od lokalnog do republičkog nivoa, a kroz različite međuljudske projekte i Vlada Republike Rumunije, koja donira izgradnju škola i otvaranje novih odeljenja.

Pančevo: Dan maternjeg jezika u Ivanovu

Kada dodete u Ivanovo, meštani će vam poželeli dobrodošlicu barem na tri jezika: srpskom, mađarskom i palčenskom. U ovom selu živi najbrojnija zajednica banatskih Bugara-palčena, koji se razlikuju po tome što su katolici. U Domu kulture, igrom, pesmom, glumom i recitovanjem na jezicima nacionalnih manjina obeležava se Dan maternjeg jezika. "Mi smo došli ovde da prikazemo jedan igrokaz kako se slovačka devojka oblači u narodnu nošnju, počevši od podsuknje, pa sve do glavne haljine", kaže Alisa Oravec iz Vojlovice. Palčeni iz Ivanova pokušavaju da sačuvaju svoj jezik održavajući veze sa svojim sunarodnicima iz Bugarske i Rumunije, i kroz jezičke radionice.

"Pokušavam da sačuvam jezik tako što sam napisao palčenski bukvar i čitanku, koji je izašao pre tri godine, a prevodim i savremenu poeziju. Ima šta da se čita, samo nam trebaju čitaoci", kaže Augustin Kalapiš iz Udruženja banatskih Bugara "Ivanovo-Banat". U poslednjih sedam godina Udruženje "In medias res" kroz mnogobrojne jezičke radionice pokušava da očuva jezik nacionalnih manjina, koje žive u Palčenu i okolini. "Na teritoriji grada Pančeva naše udruženje prepoznalo je 26 različitih jezika na kojima se govori i nekoliko dijalekata. Međutim, taj broj se stalno menja, jer neki jezici umiru, a neki narodi se doseljavaju", kaže Valentin Mik iz Udruženja "In medias res". Povodom Dana maternjeg jezika priređena je i izložba ručnih radova različitih udruženja, što je bio još jedan način da se prikaže bogatstvo nacionalnih zajednica i različitih tradicija koje postoje na teritoriji grada Pančeva.

Subotica: Učenici TŠ "Ivan Sarić" obeležili Međunarodni dan maternjeg jezika

Programom pod nazivom „Veče pod zvezdama“ učenici Tehničke škole „Ivan Sarić“ 21. februara su obeležili Međunarodni dan maternjeg jezika. Đaci su sami osmislili i realizovali program na srpskom i mađarskom jeziku kako bi ispoštovali oba jezika na kojima se odvija nastava u ovoj školi. Siniša Nerić jedan je od učesnika svečanosti koja je upriličena povodom Međunarodnog dana maternjeg jezika. Siniša je učenik 2 razreda Tehničke škole „Ivan Sarić“ na smeru tehničar drumskog saobraćaja, ali kaže da voli da nastupa. Njegov zadatak je bio da besedi tekst nepoznatog autora i da govori stihove Đorđa Balaševića, što je on sa zadovoljstvom prihvatio, budući da smatra da se na taj način bolje upoznaje sopstveni jezik. Obeležavanje Međunarodnog dana maternjeg jezika ove godine u školi su organizovali sami đaci, uz konsultacije sa nastavnicima. Demijan Palančai, član Dačkog parlamenta organizovao je dvojezično muzičko-poetsko veče na kojem su bili zastupljeni srpski i mađarski pesnici i muzičari, smatrajući da je to prigodan način da se ovaj značaj datum obeleži.

СКАНДАЛОЗНА ОДЛУКА СКУПШТИНЕ ГРАДА СОМБОРА О ГАШЕЊУ НАЈСТАРИЈЕ ГРАДСКЕ ШКОЛЕ

Скупштина донела мрежу школа мимо свих норматива

„Свако просветишће њство је нишњавно,
ако нас оно не учини бољим“
(Владејша Јеројинић)

Независни синдикат просветних радника Војводине је у више наврата обавештавао стручну и другу јавност о намери да се најстарија школа у граду – ОШ „21. октобар“ претвори у зграду тужилаштва, иако је реч о школском објекту изграђеном од стране грађана Сомбора и за потребе образовања и иако постоји читав низ напуштених објеката у власништву државе који би могли бити искоришћени за зграду тужилаштва. О аргументима и разлозима зашто би ова школа, односно зграда у којој се школа налази требала и даље да остане кућа знања писали смо и председнику Скупштине Града са захтевом да Скупштина Сомбора одбије раније потписан Протокол о сарадњи локалне самоуправе и Министарства правде којим се преносе права коришћења објекта са ОШ „21. октобар“ на Министарство правде и којим се де факто гаси најстарија школа у граду. И не само то, тај објекат се неповратно губи за потребе сомборског образовања које кубури са простором попут музичке школе која наставу организује у три зграде: згради школе, Гимназији и, да не поверујете, у Старој Градској кући, или због проблема које имају три сомборске средње школе које се налазе у туђим објектима: Школа „Свети Сава“ и Медицинска школа у објекту војске, а највећа школа – Техничка, у објекту који је предмет реституције и који се мора пре или касније вратити правом власнику.

Јасно је овде да није била реч о праву и правном начину за преузимање објекта, већ о потреби легализације раније донете одлуке на коју је помоћник министра правде бацио око и како пишу варошке новине „лично се ангажовао на шуме да зграда школе „21. октобар“ постане центар тужилачке исписарне и уље у међународни пројекат адаптације“. Ово је допуну својом изјавом на редовној Скупштини Града, одржаној 14. фебруара и одборник СНС Миодраг Секулић, рекавши да је „за нас ово најважнија тема, можда и шокантној мандата, као што је главна улица била тема бр. 1 у оном иреходном сазиву“.

Дакле, сомборска опозиција је почела ову причу и директно допринела да најстарија сомборска школа буде угашена, а просто је невероватно да је тако душно и сомборска власт ову подржала, вероватно водећи се принципом – све ћемо за вас (опозицију) урадити, само нас не дирајте ако смо на власти. И тако је власт направила радну групу која је донела нешто што се зове Одлука о мрежи основних школа, заборављајући да би овај акт требао да обухвати све школе на територији Града, а не само школе у самом Граду, јер свакако је то посао који се мора пре или после учинити (што пре то боље), али не на овакав начин, јер ово сасвим извесно није мрежа школа каква одговара Сомбору, нити потребна сомборским школарца, већ наконда давање легитимитета једној правно насилној одлуци да се један школски објекат (искористи за другу намену. Стога је неприхватљиво и оно што је на поменутој седници као уводничар рекао начелник одељења за друштвене делатности градске управе сомборске, а то је да „основна школа „21. октобар“ не испуњава законске услове да остане у мрежи основних школа на територији Града Сомбора“ и да ће „Скупштина Града донети посебну одлуку о иресиванку рада основне школе „21. октобар“ на дан 31. августа 2014. године, којом ће уредити иницијалну инвентару, документацију и средстава на рачуну (ха, ха, ха – школски рачуни ове, а и свих других школа поодавно су празни), а иницијалне запослених и иреласка ученика у друге основне школе уредиће Министарство просвете“. Ништа није речено шта ће бити са легатским делом школе, а и само питање запослених пре ће бити пут на Националној служби за запошљавање (читај: незапослене), него решење овог проблема што смо видели и протеклих година када су поједине школе у договору или чак уз прећутну подршку начелника Школске управе Сомбор покушавале Листу за преузимање да заобију на сваки могући начин.

Из свега овога закључујемо да наш допис није ни доспео до одборника локалног парламента и да је то зауставио управо председник Скупштине на кога смо га и насловили, а можда чак и потпредседник Скупштине који је активно суделовао у овом замештању и у радном тиму за израду предлога одлуке мреже школа и који је као начелник Школске управе био потписник спорног Протокола (који су уз њега потписали и градоначелник (потпуно нам је нејасно зашто, јер је имовина школе свакако државна имовина, а не имовина града) и министар правде). Тако је, насилно, једна школска зграда одузета од грађана Сомбора и то од људи који би требали да представљају и чувају закон у овој држави – министра правде, начелника ШУ (читај: Министарства просвете) и градоначелника, што отвара питање када би била правна држава како би се санкционисали они који су туђу имовину преписивали другом лицу или излазили из својих компетенција. Нажалост, овде је на снази била она стара народна: „Коме снага у топузу лежи, трагови му смрде нечовештвом“.

Да ли би, да су знали за аргументе запослених у просвети, а поготово запослених у тој школи, представници грађана у локалном парламенту другачије гласали, нисмо сигурни, јер су они поодавно постали гласачка машина, не

оних који су их бирали и у чије име седе у Скупштини града, већ својих партија (читај: оних који у тим партијама уствари доносе одлуке). Не спорећи да је ова школа, делом и својом кривицом, дошла до тога да има најмањи број ученика у граду, не можемо да не подсетимо да је локална самоуправа у дугом низу година један број ђака ове школе по претходној реорганизацији преусмеравала у друге градске школе и тиме учинила да школа „21. октобар“ постане школа са мањим бројем ученика, него што то предвиђа, не закон, као што је то рекао начелник за друштвене делатности, већ подзаконски акт – Одлука о критеријумима за мрежу предшколских установа и основних школа на територији ЈЛС. На крају крајева, од 20 основних школа на територији Града Сомбора, свега 5 школа испуњавају критеријуме о

броју ђака из поменутог акта (од чега је једна школа на самој граници), а све остале би требале бити предмет нове одрживе мреже школа (читај: толико дуго најављиване рационализације).

Стога чуди и изјава једног од три одборника „Бољег Сомбора“, иначе нашег колеге, који је по писању варошких новина похвалио предлог нове мреже школа, иако сматра да је он закаснио и рекао том приликом да је „нова мрежа требала да буде донета пре 6 или 7 година. Да је то учињено сада не би било недоумица о томе хоће ли бити технолошкој вишка или не“. Уважени колега из групе грађана (ипак читајте: странке) која није ни власт, ни опозиција, покушао је да, глумећи опозиционара и тражећи позитивне стране нечега што је апсолутно негативно и неприципијелно, да правда свој поступак, као ми смо опозиција, али увек гласамо као власт. Толико о групи грађана и грађанском интересу и доследности оних који представљају глас грађана који је очигледно и овај пут злоупотређен, јер је интерес Града сасвим сигурно био нешто друго, а не оно за што су гласали и одборници „Бољег Сомбора“.

Нажалост, у редовима локалног парламента налази се још доста наших колега, бивших, али и садашњих просветара, који су гласали против интереса струке, дајући приоритет партијском интересу, заборављајући да су све партије пролазне, а образовање вечно и да сви срећни системи почивају на квалитетном образовању, не само на мотивисаним наставницима, већ и на условима за рад тих наставника и њихових ученика, што је овде заборављено, јер је и наш бивши колега, а сада експерт за све и сва, дипломац Фимека и в.д. директор Дома ученика средњих школа, али и још ко зна шта све не, пошто је човек једноставно незамењив, у својству шефа Одборничке групе највеће владајуће странке изјавио да је „ово био сас у последњем тренутку за ову зграду, али и за ученике и запослене. Ово је перфектна прилика да зграда настави да живи. Деца ће наставити да се школују, а наставници да раде. Данас то баш није лако постојити“, рекао је човек за све, не трепнувши и изрекавши читав низ неистина, а нарочито ових о запосленима у тој школи. Наравно, учешће у незаконитим работима поменутог господина, више познатог по надимку, него по имену и презимену, не чуди, јер он је већ одавно огрезао у незаконитим радњама, не само овој последњој око Дома ученика.

Елем, како је и насловљено у последњем броју варошких новина, изгледа да су стварно најстаријој сомборској школи, након 130 година екзистенције и школовања Сомборца, од којих су неки и гласали за њено укидање, одборјани дани. Стога и чуди изостала реакција запослених у овој школи који су олако „копље бацили у трње“ и, пре почетка битке за своју школу, прихватили здраво за готово гашење школе, заборављајући да сви постају технолошки вишак, без каквих критеријума и са веома неизвесном судбином запослених. Што се тиче ђака, лако ће се они прерасподелити по другим школама, али како је и тамо број одељења у правилу мањи од прописаног, сасвим извесно да неће доћи до новог запошљавања и да ће обећања о лако збрињавању запослених која је дао и начелник Школске управе остати „на води записана“ и да ће проблем једино имати Синдикат, који ни овај пут представници локалне управе нису уважили. Уствари они то чине сво време од доласка на власт, када смо им били добар партнер и када смо им у првим редовима помогли да постану власт. То су они у међувремену одавно заборавили и изабрали социјалне партнере из реда оних синдиката који у Сомбору и немају чланове у школама („Независност“) или оних који имају минорни број чланова (Самостални) и који су познати само по продаји друштвене имовине за сопствени интерес.

Стога захваљујемо мањој групи одборника у градској Скупштини која је гласала против ове криминалне Одлуке о „мрежи школа“, а како су избори на прагу, колегама у просвети и свима онима на које они могу да утичу предлажемо да добро размисле коме ће овај пут дати свој глас, јер уколико принцип буде оваква правна држава, сасвим сигурно зло се пише, добро бити неће, а од владавине права неће остати ништа. Добрим избором послаћемо поруку коју смо знали и раније послати да никада нико није добро прошао ко се са просветарима качио.

проф. Хаџи Здравко М. Ковач
генерални секретар НСПРВ

BOLJI DANI ZA VEROUČITELJE?!

Veronauka je u kuće znanja u Republici Srbiji uvedena školske 2001/02. godine, pomalo nevoljno, ali kao izraz određenih građanskih i verskih sloboda i zahteva javnosti. Pritisak javnosti bio je velik, a pun doprinos ovoj inicijativi dao je naš Sindikat, smatrajući da je uvođenje nastave o religijama i verskim opredeljenjima važan deo u obrazovanju i vaspitanju budućih generacija. Uz velike rezerve, upravo tadašnjeg ministra prosvete i ljudi oko njega, kao alternativa uveden je i predmet građansko vaspitanje, čime je izgubljena šansa da se objedine nastavni sadržaji i da se i kroz versku nastavu govori o sadržajima iz građanskog vaspitanja, pa je verska nastava ostava zarobljena u stereotipima verske nastave od pre stotinjak, a možda i više godina, kada je bila opterećena gotovo istim problemima kao i danas.

Elem, veronauka je prvo uvedena kao fakultativni, a potom i kao obavezni izborni predmet, pa u osnovnoj školi u prvom i petom razredu, a u srednjoj školi u prvom razredu učenici biraju da li će slušati časove tog predmeta ili građanskog vaspitanja, a kada se odluče za jedan od ta dva izbora, dužni su da izabrani predmet slušaju do kraja obrazovnog ciklusa. Od uvođenja ta dva predmeta, veronauka je u izvesnoj prednosti u odnosu na građansko vaspitanje i tu nastavu pohađa oko 55% učenika. Iako je prema jednom ranijem istraživanju Instituta za pedagoška istraživanja velika većina (96% učenika polaznika verske nastave) izrazilo zadovoljstvo tim predmetom, još uvek versku nastavu prati niz problema. Između ostalog to su planovi i programi koji su u nadležnosti crkava i verskih zajednica koje imaju autonomno pravo da biraju veroučitelje i izdaju udžbenike za tu nastavu. Za razliku od polaznika nastave, stručna javnost dosta često iznosi zamerke na pedagoški kvalitet nastave, a sindikat, prvenstveno naš Sindikat je nekoliko puta u javnost iznosio informacije o diskriminisanju veroučitelja u pogledu njihovog radno-pravnog i materijalno-socijalnog statusa, pošto se oni biraju po kriterijumima

koje određuje crkva, odnosno verska zajednica (čitaj: pomesni episkopi, biskupi, muftije, rabini,...) i time što zasnivaju radni odnos isključivo na određeno vreme, ne mogu da ostvare prava koja proističu iz redovnog radnog odnosa, a time što je njihov izbor u milosti ili nemilosti pomesnog sveštenstva, ne smeju (čitaj: zabranjeno im je) da se sindikalno organizuju.

Nedavno je (29.01. o.g.) Vlada Republike Srbije imenovala Komisiju za versku nastavu u školi, pa postoji mogućnost da se kvalitetnije reši status veroučitelja, a samim time i doprinese poboljšanju kvaliteta verske nastave. Naravno i samog statusa naših kolega, katiheta. Naravno, pri tome neće biti dovoljna samo Komisija, u čiji sastav su ušli predstavnici Ministarstva: dr Zoran Kostić, pomoćnik ministra za stručno-pedagoški nadzor, školske uprave i srednje obrazovanje i vaspitanje, Mileta Radojević, direktor vladine Kancelarije za saradnju sa crkvama i verskim zajednicama, Vladimir Todić i Dragan Novaković iz iste kancelarije, Zora Dešić iz Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, kao i predstavnici crkava i verskih zajednica: episkop bački g-din Irinej, predstavnik SPC, dekan Josip Pekanović, predstavnik Rimokatoličke crkve, reis-ul-ulema Adem efendija Zilkić, predstavnik Islamske zajednice Srbije, rabin Isak Asijel iz Saveza jevrejskih opština Srbije, episkop Halas Bela, predstavnik Reformatorske hrišćanske crkve, Gabor Dolinski, predstavnik Evangelističke hrišćanske crkve a.v. i Kristina Novakov, predstavnica Slovačke evangelističke crkve a.v..

Na prvoj sednici Komisije, za predsednika Komisije izabran je episkop bački g. Irinej (Bulović), a za zamenu predstavnika Snežana Pavlović, savetnica u Ministarstvu prosvete, nauke i tehnološkog razvoja. Na toj sednici članovi Komisije doneli su: zaključak da je potrebno doneti stručno uputstvo koje će urediti izjašnjavanje učenika za obavezni izborni predmet, Poslovnik o radu Komisije, Godišnji plan rada Komisije za 2014/15. godinu i plan aktivnosti za period mart-jun 2014. godine.

Na sednici je prezentovan i Izveštaj Zavoda za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja u oblasti verske nastave. Kako je Komisija formirana pri Ministarstvu prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, svi zainteresovani za pitanja koje se tiču iz domena delovanja Komisije mogu se svojim pitanjima u vezi sa verskom nastavom i statusom veroučitelja obraćati ovoj Komisiji na adresu Ministarstva – Nemanjina 22-26, 11000 Beograd, uz obaveznu naznaku da je dopis za Komisiju za versku nastavu u školi. A da li će sve ovo napred rečeno doprineti da stvarno dođu bolji dani za veroučitelje, pokazaće vreme. Jedino što je sigurno, to je da je potrebno promeniti ne samo „Krovni zakon, već i svest verskih zajednica koje delegiraju veroučitelje, a i samih veroučitelja o potrebi da se i sami izbere za svoj status. U protivnom naći će se u onoj situaciji kao što su se nekad malazili nekadašnji srpski učitelji koji su prvenstveno želeli da postanu sveštenici, a tek onda, ako im to nije uspelo – učitelji, pa i ne čudi da su iz tog vremena upravo učitelji bili najveći kritičari sveštenika. Ipak ne nadamo da će sveštenici biti sveštenici, a veroučitelji nastavnicu verske nastave, jer svakako i jedni i drugi imaju šta da rade i ne trebaju da se jedni drugima mešaju u posao.

Prof. Hadži Zdravko M. Kovač

JEDNAKA PRAVA, JEDNAKE MOGUĆNOSTI: OBRAZOVANJE I ZA DECU SA SMETNJAMA U RAZVOJU

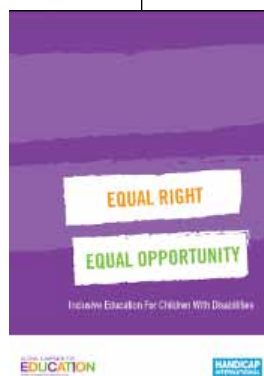
Već godinama Nezavisni sindikat prosvetnih radnika Vojvodine uspešno organizuje različite aktivnosti vezane za Globalnu nedelju akcije prosvetnih poslenika, vladinih i nevladinih organizacija koje se bave obrazovanjem i aktivno se uključuje u Nedelju akcije i koja je ove godine posvećena inkluziji i pravu na obrazovanje dece sa smetnjama u razvoju.

U većini zemalja sa niskim i srednjim bruto društvenim proizvodom velika je verovatnoća da će deca sa smetnjama u razvoju pre završiti van škole, u poređenju sa bilo kojom drugom dečijom grupom. Deca sa invaliditetom češće „ispadaju“ iz obrazovnog sistema i u pravilu napuštaju školu (pre)rano. U nekim zemljama invaliditet dece više nego dvostruko povećava procenat dece izuzete redovnim školovanjem u odnosu na njihove vršnjake bez invaliditeta. Zato i ne čudi da su upravo najveći deo dece koja nisu obuhvaćena redovnim obrazovanjem – deca sa smetnjama u razvoju. A za one koji su uspeji u inkluziji često puta nepremostive prepreke stvaraju: arhitektonske barijere, neadekvatan prostor u školama, neraspoloženje, a često puta i odbijanje nastavnika i malih kolega koji pružaju iracionalan otpor uključenju ove dece u redovan obrazovni prostor, te im kao jedina alternativa ostaju odvojene škole za učenike sa smetnjama u razvoju ili izdvojena odeljenja u redovnim školama. Prepreke su i u svesti stručne i druge javnosti, kao i u pojmovima i definicijama stepena i oblika invalidnosti. Stoga je važno da kao avangardni sindikat pružimo pun doprinos na razbijanju ovih predrasuda i omogućimo ovoj deci, kao što je i rečeno u motu akcije: jednaka prava i jednake mogućnosti ili bar šansu, jer oni to svakako zaslužuju. Time, sasvim sigurno, neće biti ugrožene „specijalne škole“ koje takođe pružaju otpor ovom procesu, smatrajući da imaju monopol na obrazovanje i vaspitanje dece sa posebnim potrebama, zaboravljajući da je to opštedruštveni posao i da će i ove škole imati puno posla jer sasvim je izvesno, a to pokazuju iskustva zemalja koje se bave inkluzijom mnogo duže i mnogo više nego naša, da i za jedne i za druge ima posla, kao što prak-

sa pokazuje da se u mnogim od tzv. različitih specijalnih škola nalaze deca koja sasvim sigurno nisu deca sa smetnjama u razvoju, već deca iz marginalizovanih i zapostavljenih društvenih grupa sa niskim stepenom socijalizacije.

Elem, Globalna nedelja akcije 2014. godine održaće se od 04. do 10. maja i fokusirana je na podizanje svesti na podizanju društvene svesti, ali i svesti, rekao bih i savesti prosvetnih poslenika o pitanjima invalidnosti dece i kampanju za jednaka prava i jednake mogućnosti sve dece, bez obzira da li su sa smetnjama u razvoju ili ne. Naravno apelujemo na učenike, predstavnike učenika i učeničke parlamente na aktivnosti da među svojim kolegama i vršnjacima rade na razbijanju predrasuda da njihove kolege sa smetnjama u razvoju i njima otežavaju put znanja i uključenje u svet odraslih i da i oni zaslužuju isto takvu šansu. Poziv Internacionale obrazovanja i specijalizovanih agencija Ujedinjenih nacija, kao i stalne kampanje Obrazovanja za sve, a na putu dostizanja Milenijumskih razvojnih ciljeva (naročito onih u obrazovanju), podrazumeva uključenje ne samo nastavnika i drugih zaposlenih u obrazovanju, već i studenata (pedagoških i sličnih fakulteta), kao i aktera civilnog društva da u Nedelji akcije 04. do 10. maja ove godine ukažu na probleme sa kojima se susreću ne samo deca sa smetnjama u razvoju u svom obrazovanju, nego i obrazovni sistemi i zaposleni u tim sistemima generalno.

Nezavisni sindikat prosvetnih radnika Vojvodine ovom prilikom poziva sve kolege da izvrše određene pripreme i sa svojim učenicima učestvuju na konkursima u povodu ove teme sa likovnim i pisanim radovima. Konkurs je otvoren za sve učenike osnovnih i srednjih škola, a svoje radove treba dostaviti sekretarijatu Sindikata, na adresu: NSPRV, 25000 Sombor, Trg Svetog Trojstva 1/16, najkasnije do 30. aprila 2014. godine sa naznakom: „Za konkurs“. Najbolje učeničke radove i njihove mentore Sindikat će nagraditi na prigodnoj svečanosti, o čemu ćete biti pravovremeno obavešteni.

Uključite se!

ИСТИЧЕ РОК ЗА ИСПЛАТУ ОТПРЕМНИНА ЗА ПРОСВЕТАРЕ

Завише од 650 војвођанских бивших просветних радника, а сада пензионера, остале су непуне две недеље до рока до кога би им требало да буду исплаћене отпремнине које су им војвођанске куће знања требале исплатити најкасније месец дана по одласку у пензију, а средства обезбедити у републичком буџету. Како је на иницијативу и више пута поновљене притиске нашег Синдиката Министарство финансија „попустило“ и признало да су $2+2=4$, односно да је обезбеђивање средстава за просветарске пензионере законом утврђена обавеза републичког буџета, 05. фебруара закључен је Споразум о коришћењу трансферних средстава из буџета Републике Србије за 2014. годину, за исплату отпремнина запосленима којима је радни однос ради коришћења права на пензију престао у 2012. години (други део децембра те године) и у 2013. години. Иако незадовољни чињеницом да се о законској обавези потписује било какав општи акт, па и овакав споразум, јер је недвосмислено утврђена обавеза државе да обезбеди паре за ову намену, јер таква чињеница оставља увек могућност нагодбе између два нивоа власти која су већ подуже један према другом нетрпељиви, а при чему жртва постају они чије је право неспорно – у овом случају новопечени пензионери, али и остали који очекују да средства из Београда преко Новог Сада стигну до њихове школе, пошто је одавно знано да северна покрајина и нема свој буџет, већ је она „проточни бојлер“ средстава из „државног прорачуна“.

Елем, Министарство финансија је извршило пренос (али само дела) средстава за отпремнине у износу од око 50 милиона динара за пензионере који су у „мировину“ отишли из основних школа и сса 20 милиона динара за отпремнине пензионера који су у пензију отишли из средњих школа. На тај начин су обештећена 233 пензионера из основних школа,

који су у пензију отишли у периоду између 12.12.2012. и 30.08.2013. и 92 пензионера који су радни век окончали у војвођанским средњим школама, а који су у пензију отишли у периоду између 12.12.2012. и 01.07.2013. године. Иако је покрајински Секретаријат за образовање, управу и националне заједнице потраживао отпремнине за све који су у 2013.г. отишли у заслужену пензију, ове аршине утврдило је једнострано Министарство просвете, науке и технолошког развоја, а на основу усмених обећања министра финансија Синдикату, пошто о истом Протокол није закључен, јер су, као што знате, три синдиката била за закључивање Протокола (СРПС, СВОС и СПУС), а три синдиката против (УСПРС, СОС и ГСПРС „Независност“).

Како нема Протокола, а очигледно ни пара, до крајњег рока за исплату свих отпремнина остало је нешто више од 10-ак дана и обећање да ће Министарство финансија ту обавезу извршити најкасније до 31. марта ове године. Чак да се и то деси, остаје горак укус небриге за колеге које су 40 година провеле за катедром и у учионицама и колеџнице које су то радиле 35 година, а неке чак и дуже. У међувремену, ако се проблем системски не реши, он ће опет бити евидентан, јер иако „Кровни“ закон предвиђа масовније пензионисање на крају школске године, један број запослених ипак свакодневно напушта куће знања и стиче статус пензионера. При томе и над овим људима „виси“ опасност примене сасвим извесно новог законског решења из новог Закона о раду, које ће износ отпремнина смањити за 1/3, па ће будући пензионери коначно решење о пензионисању дочекати са још скромнијим износом од 2, уместо као што је до сада било 3, бруто плате.

проф. Хаџи Здравко М. Ковач
члан Преоварачкој тима СРПС

ПОРАСТАО И БРОЈ ПОРОДИЧНИХ ПЕНЗИОНЕРА

Број корисника породичних пензија у Србији порастао је током прошле године, наводе у Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање (ПИО). То поткрепљују подацима да је 2013. године право на породичну пензију остварило 59.752 корисника, што је у односу на 2012. годину повећање од 1.254 пензионера. На недоумице којих је последњих дана било у јавности по питању стицања права на породичну пензију и његовог укидања, у Фонду ПИО наводе да, уколико се корисник породичне пензије запосли, односно склопи било који вид уговора о раду или заврши школовање исплата породичне пензије му се обуставља.

Просечна породична пензија, према подацима из јануара ове године, износила је 19.017 динара. Према подацима из јануара 2014. године, од укупно 1.725.195 пензионера, породичну пензију прима 367.199 корисника.

Како се добија породична пензија

Право на породичну пензију имају чланови породице после смрти корисника пензије. Супружници могу да остваре право на породичну пензију када наврше прописане године живота само ако су били у брачној заједници, док деца имају право на породичну пензију ако испуњавају прописане услове, без обзира да ли су њихови родитељи били у брачној или ванбрачној заједници.

Брачни друг из разведеног брака може да оствари право на породичну пензију ако му је судском пресудом утврђено право на издржавање, за онолико времена колико је у пресуди назначено.

Уколико је у питању ванбрачна заједница, супружник преминулог нема право да наследи породичну пензију.

Удовица стиче услов за породичну пензију са навршених 51 годину и шест месеци живота, а удовица испуњава услов са навршених 56 година и шест месеци живота. Уколико је удовица до смрти брачног друга навршила 45 година живота, породичну пензију ће остварити када наврши прописане године живота. Законом о ПИО предвиђено је да се ова старосна граница за одлазак у породичну пензију подиже за по шест месеци годишње до 2017. године када ће услов за удовицу бити навршене 53 године, а за удовца навршених 58 година живота.

Деца имају право на породичну пензију до 15. године живота без обзира да ли се школују, а након тога право им припада до завршетка школовања али најкасније до навршених 20 година ако похађају средњу школу, односно до 26 година ако студирају и то без обзира да ли је у питању државни или приватни факултет, школовање у иностранству или начин финансирања студија. Такође право може да престане и током школовања, пре навршених прописаних година живота, уколико се не достави потврда о школовању за сваку школску годину посебно. Деци право на породичну пензију не престаје ако раде преко Омладинске задруге или склопе брак.

Како се губи породична пензија

То значи и да, уколико се испостави да је неко од корисника примао породичну пензију у време док је имао запослење, дужан је да Фонду

ПИО врати све незаконито примљене пензије.

“За сваки вид ангажовања за који се исплаћује уговорена новчана накнада, без обзира на врсту уговора о раду, обавезна је пријава на осигурање и плаћање доприноса за пензијско и инвалидско осигурање”, објаснила је директор Сектора за односе са јавношћу ПИО фонда Јелица Тимотијевић. Разлика између хонорарног рада, сталног запослења или рада на одређено време се не прави јер се у бази података матичне евиденције Фонда сва та лица региструју као осигураници, навела је она.

Од 2011. године корисницима породичне пензије је омогућено да се запосле и примају породичну пензију само уколико је месечна уговорена накнада мања од 50 одсто од најниже основе осигурања запослених. У Фонду не постоји прецизна евиденција корисника породичне пензије који су истовремено и у осигурању, односно радном односу, али тврде да је број оваквих случајева у односу на број корисника минималан.

Упаривање података са спискова корисника пензија и осигураника се обавља кроз посебан електронски програм захваљујући чему се аутоматски евидентирају лица која се налазе на оба списка, односно који су и корисници пензије, али и пријављени на осигурање, додала је Тимотијевић. “Ови спискови се ажурирају почетком сваког месеца и све уочене неправилности након упаривања података се одмах прослеђују филијалама Фонда које врше исплате тих породичних пензија за покретање поступка обуставе исплате”, истиче Јелица Тимотијевић.

Година одласка у пензију	Удовица	Услови за породичну пензију	
		Удовица која је до смрти брачној групи навршила 45. година	Удовица
2013.	51 година	51 година	56 година
2014.	51 година и 6 месеци	51 година и 6 месеци	56 година и 6 месеци
2015.	52 године	52 године	57 година
2016.	52 године и 6 месеци	52 године и 6 месеци	57 година и 6 месеци
2017.	53 године	53 године	58 година

Srednjoškolci zainteresovani za Mein Kampf!

MANIR MEDIJSKE PANIKE**Izazivanje moralne panike – manir novinarskog ponašanja koji se i dalje ne sankcioniše – većina medijskih kuća više ceni nego objektivno izveštavanje**Piše: *Mile Nenadić**

Nedavno su nas mediji informisali o tome da je grupa od dvadeset srednjoškolaca u knjizi „Laguna” u centru Kruševca tražila knjigu Mein Kampf, a kada ih je prodavac obavestio da je nema u prodaji, oni su se, navodno, podelili u manje grupe sa zadatkom da pročešljaju „crno tržište” uličnih prodavaca. Novinari su nameru učenika da kupe pomenutu knjigu okarakterisali kao oblik prestupničkog ponašanja i time učenike etiketirali kao „naci-devijante”.

Mada se doima kao medijski performans, ovaj slučaj je školski primer preteranog i senzacionalističkog izveštavanja kome je cilj da uzbuni javnost i da dovede do moralne panike – preterane reakcije prema Ali-babi i dvadeset nacista iz školskog dvorišta. Izazivanje moralne panike – manir novinarskog ponašanja koji se i dalje ne sankcioniše – većina medijskih kuća više ceni nego objektivno izveštavanje.

U našim medijima posebno se neguje manipulativno-inflatorno informisanje. Dobrim medijskim diskursom se smatra izveštavanje u kome su značenje (smisao) samog izveštaja i značaj (važnost) predmeta izveštavanja u neskladu. Namera takvog novinarstva jestevidljiva golim okom – ali se naknadnom pametno bitka ne dobija. Na jučerašnju vest se gleda kao na oteklu vodu koja ne okreće mlinski kamen.

Iako preterano i senzacionalističko izveštavanje dovodi do moralne panike, krivci za posledice bumog reagovanja nisu kreatori nego korisnici informacija. Štaviše, čak i kada je izvesno da takvo izveštavanje neposredno utiče na slabljenje moći društva, novinari se ne smatraju odgovornim za stanje društvene anomije.

Inflatorno informisanje je pogubno za demokratiju, kao što je i inflatorna ekonomija pogubna za privredu. Kao što koruptivno-inflatorna ekonomija iznutra razara tkivo privrednih struktura, tako i manipulativno-inflatorno informisanje uništava društveni i kulturni kapital kojim se povezuju raznoliki društveni i kulturni elementi. Korupcija i manipulacija su reči blizakinje.

Drugo, malo je verovatno da je grupu etiketiranih učenika činilo dvadeset učenika. Mladi se u tako velikim grupama nikad ne pojavljuju osim kao „generacija” na kraju školovanja. Vršnjačke grupe se konstituišu po principu prijateljstva, to

jest „drugarstva”, kao posebne mreže društvenih odnosa mladih. Njihove veze se ne temelje na čvrstom nego na labavom osećanju pripadnosti, strukturama uzanog kruga prijateljstva, a to su vrednosti koje se ne mogu dovesti u vezu s pravim nacizmom.

Treće, malo je onih koji znaju šta je danas srednja škola. Ona deluje više kao jedna anomična struktura u raspadanju i više liči na interregnum između nastavnika i učenika, a manje kao klasični kulturni i moralni monument. U istraživanju srednjoškolaca Francuske jedan učenik kaže: „Škola ne postoji, nas baš briga, ali ovako je super.” Srednja škola je jedan mladalački prostor u kome koegzistiraju desetine grupa učenika nezavisno od škole (F. Dibe).

Moguće je da se upravo iz takve srednje škole grupa učenika pridružila grupi „drugara” koji su u traganju za identitetom naleteli na Mein Kampf. Neki su se pridružili iz straha da će u suprotnom biti društveno marginalizovani i izolovani, to

jest da ih već sutra čeka usamljeno tumaranje po školskom dvorištu, kao znak obelodanjivanja njihove društvene izolovanosti koju neće moći podneti. Izostaće čak i toliko željene poruke – a to je tek nepodnošljivo! Drugi su se možda pridružili iz straha da će morati naknadno trpeti posledice bulinga (kinjenja, maltretiranja) ili zlostavljanja nekog jačeg pojedinca ili grupe vršnjaka. Za sve njih je teško reći da su „devijanti” koji su se udružili u zločinački poduhvat s namerom da posle čitanja Mein Kampf i sami postanu nacisti. Još teže je dokazati da samo čitanje čitaoca čini nacistom.

I na kraju, a šta ako su srednjoškolski hteli da kupe neki drugi Mein Kampf, a ne onaj Adolfa Hitlera. Na primer, dramu Mein Kampf Svetislava Basare, koju je nedavno objavila izdavačka kuća „Laguna”, u čijoj su knjizi učenici i hteli da kupe knjigu. Ili su možda tragali za farsom Mein Kampf Georga Taborija, koju je objavio ORBIS Jugoslovenskog dramskog pozorišta. Šta ako je podnaslov Basarine drame – „čitav svet je bolnica, ko to shvati na vreme ima šansu da ostane zdrav” – privukao mlade Kruševljane da pročitaju basarijanski Mein Kampf, kao jednu od najboljih kritika kako prošlosti tako i budućnosti našeg društva.

Možda je ova opcija ključ kojim je novinar trebalo da otključa vrata koja vode do kruševačkih nacista iz školskog dvorišta.

*sociolog, univerzitetski profesor

TESLA I IZBORIPiše: *Dr Miroslav Todorović**

Među poštovaocima lika i dela Nikole Tesle buru negodovanja izazvala je vest da će njegova urna biti premeštena iz muzeja sa njegovim imenom u portu Svetosavskog hrama.

Ne konsultujući javno mnjenje o izboru mesta za novi smeštaj urne, samovoljno su potpisali trojni sporazum: Zorana Mihailović u ime Vlade Srbije, Siniša Mali, predsednik privremenog organa Beograda, i patrijarh Irinej. Ključno pitanje ko je i zašto sahranu Nikole Tesle proglasio hitnim i

vanrednim poslom u ovom trenutku! Veoma me interesuje da li tehnička vlada – vlada u ostavci, u sveopštem haosu ima važnija posla i da li je to uopšte u njenoj nadležnosti. Da li je Siniša Mali, kada je preuzimao upravljanje Beogradom ukazujući na sve greške izabranog gradonačelnika Đilasa, ispunio makar mali deo onoga što je obećao. Naravno da nije! Ali je urni Nikole Tesle hitno nađeno mesto.

Analizirajući izjavu patrijarha Irineja posle potpisivanja sporazuma može se zaključiti da je u sve ovo ukalkulisan i profit. Jer,

ljudi poseti hram, ali i grob najvećeg uma nauke“.

Zorana Mihajlović, potpredsednica SNS-a, još nije raščistila zloupotrebe u računima za struju. Za takvu grešku u svetu se u najmanju ruku daje ostavka. Ali, ona se ne bavi svojim poslom nego sahranom velikana.

Još kada imamo i vidu da je Siniša Mali postavljen na čelo glavnog grada kao „nestranačka ličnost”, direktno iz kabineta predsednika SNS-a Vučića, lako je zaključiti šta poruka o novoj sahrani Nikole Tesle znači.

Sve ovo čovek i da proguta, da se ne radi o grupnoj marketinškoj zloupotrebi imena našeg velikog naučnika usred izborne kampanje.

*vanredni profesor Ekonomskog fakulteta Beograd

ZLOUPOTREBA DECEPiše: *Vesna Zrnić**

Ujeku predizborne kampanje, ministarka energetike u ostavci, inače žena vrlo britkog jezika kada treba tuđe propuste prokomentarisati, dozvolila je sebi da poseti jednu prigradsku osnovnu školu agitujući za svoju stranku. Školi nije donela nikakve darove, došla je sa predizbornim obećanjima, i to kao visokopozicionirani član svoje trenutne vladajuće stranke. Koliko mi je poznato, zakonom je strogo zabranjeno stranačko delovanje u školama, kako zaposlenih, tako i svih drugih lica. Dotičnoj ministarki u ostaci, prosveta nije ni resor, ni profesija, pa ni po kom osnovu čak i da nije predizborni vakat, nije imala šta da traži u nekoj školi, jer niti je šta lično donirala, niti je kao predstavnik vlade u okviru svog resora došla da reši neki problem, npr. osvetljenja ispred škole ako se, za takvu stvar uopšte i angažuje ministar lično. Došla je da ispred svoje stranke obeća uvođenje školskih policajaca, iako me čudi da britka ministarka nije obavestena da je ta stvar već nekoliko godina u

Beogradu rešena, i da u svakoj školi radi školski policajac.

Vrhunac je bio držanje jednog učenika u krilu. Da li šaljemo decu u školu da bi se sa njima prema dnevnim potrebama slikali stranački lideri? Da li direktor te škole snosi odgovornost što je dozvolio da ministarska dođe u školu u cilju stranačke promocije i povrh toga da se slika sa učenicom kojeg drži u krilu? Nemoguće je da ministarka ne zna da je korišćenje dece za ovakve potrebe zloupotreba.

Možda možemo da poverujemo da je prvi čovek njene stranke imao samo humane namere kada je spasavao dete iz snežne vojvodanske mećave, ali ministarka je svojom posetom osnovnoj školi u ovom slučaju prešla zakonske okvire predizbornog činjenja. Nadam se da će neko od nadležnih reagovati na ovaj blago rečeno propust, bez obzira na to što su iz istog tabora i da se deca više u ovakvim situacijama neće koristiti.

*Beograd

ДЕЧЈИ ДОДАТАК НИ ЗА ДОРУЧАК

Дневно 85 динара по детету

Исплата дечјих додатака за јануар почела је у четвртак, а у петак и новчане социјалне помоћи. Држава и поред свих економских тешкоћа редовно испуњава обавезе према корисницима социјалне и материјалне помоћи у Србији, али је оно што добију недовољно за живот. Наиме, та два дана требало је 383.384 деце у Србији да добије од државе дечји додаток у износу од 2.568 динара, а само ретки који су остварили право на увећани додаток – 3.338 динара. За тај новац деца треба да преживе месец. Ако се сума од 2.568 динара подели на 30 дана, колико их у просеку има у месецу, долази се до податка да детету дневно припада око 85 динара. За тај износ оно треба да једе трипут дневно, а о облачењу и другим потребама да и не говоримо. Реално, не може се купити ни честит доручак, што би значило да за ручак и вечеру не остане ништа. Чак и они који имају увећани дечји додаток од 3.338 динара нису у много бољој ситуацији. Дневно је то 111 динара, што је такође недовољно за три оброка.

Дакле, новац којим држава помаже најсиромашнијој деци није довољан ни за добру ужину, али је то у исто време једино што се из празне касе може издвојити. Да зло буде веће, немају чак ни сва сиромашна деца право на дечји додаток јер самохраног родитеља с месечном зарадом вишом од 7.900 динара, колики је цензус за остваривање овог права, држава третира довољно богатим. Самим тим, ускраћује му право на исплату дечјег додатка.

Бојана Селаковић из Удружења „Родитељ” сматра да је начин на који најсиромашније породице могу остварити право на дечји додаток потпуно бесмислен. Јер те породице, како каже, ни с приходима дупло већим од прописане границе, не би могле обезбедити пристојан живот свом детету. “Упркос томе, држава у приходе самохраних мајки убраја и алиментацију, и то без обзира на то да ли је дете заиста добија или само има судску пресуду”, навела је Бојана Селаковић. “И поседовање било каквог пољопривредног земљишта, па макар оно било сасвим необрадио, представља препреку за доделу те помоћи. Самим тим, дечји додаци, који су при томе непримерено мали, не помажу никоме, а уз то су и лоше распоређени јер не долазе у руке свима којима је помоћ потребна”.

УМЕСТО ПРОТОКОЛА, УСМЕНА ОБЕЋАЊА

“На преговорима око Протокола, којим би се утврдила политике зарада у просвети, између Владе Републике Србије и шест синдиката, није постигнут консензус”, рекао је за Ујесо ТВ Хаџи Здравко М. Ковач представник Синдиката радника у просвети Србије у преговарачком тиму синдиката. Као резултат такве ситуације, Влада се само усмено обавезала да ће и у 2014. извршавати све обавезе према запосленима у просвети, као и да ће решити проблем исплате отпремнина за одлазак у пензију.

Представници Синдиката радника у просвети Србије сматрају да је незајачуивањем Протокола пропала још једна шанса да се, у писменој форми, Влада Републике Србије обавезе да ће за цео јавни сектор утврдити платне разреде и кроз њих исправити неправду према првенствено просветарима који, су према њиховим речима, највише поднели удар рационализације средстава за плате у јавном сектору. “Пошто су пропали и последњи преговори синдиката и ресорних министарстава, остало је само усмено обећање Владе да ће решити питање отпремнина према запосленима, који су то право стекли током 2012. и 2013. године. Овај проблем траје већ 5 година, од момента када је покрајинска администрација одбила да плаћа оно што иначе и није није њена обавеза. Тако велики број војвођанских пензионера, отпремнину коју би требало да добије за 30 дана по одласку у пензију, чека и по 14 месеци” рекао је проф Ковач, генерални секретар НСПРВ.

Председница ГО Независног синдиката просветних радника Војводине за Суботицу Јелена Зејак упозорила је да ништа боља није ситуација ни на локалном нивоу. Према њеним речима, локална самоуправа не извршава обавезе финансирања стручног усавршавања и опремања школа, а делом и превоза запослених.

МАЛА МАТУРА 16, 17. И 18. ЈУНА

Тестови ће носити ознаку “интерно”
(Наставак текста са стр. 1)

Ученици осмог разреда полагаће завршни испит 16, 17. и 18. јуна. Пре завршног испита заказан је пробни тест, 9. и 10. маја, рекао је помоћник министра просвете Љубиша Антонијевић и навео да су у суботу 10. маја предвиђена такмичења, па школе могу за ове ученике накнадно организовати малу матуру.

Ове године сви задаци су непознати. Првог дана испита, у понедељак, 16. јуна, ђаци ће решавати тест из српског, односно матерњег језика, другог дана задатке из математике, а трећег нововедени комбиновани тест са питањима из физике, биологије, хемије, географије и историје. На проби завршног испита у мају, осмаци ће првог дана радити комбиновани тест, а другог српски језик и математику.

Као и прошле године, важи правило да ђаци “не падају” на матури, што значи да ће уписати средњу школу и ако не освоје ниједан бод на тесту. Међутим, важно је сакупити што више поена ради лакшег уписа жељене школе и профила. Тест из српског и математике носиле по 16 бодова, а комбиновани тест осам бодова. Успех у току школовања носиле 60 бодова.

Прошле године мала матура је поништена због крађе тестова, па је министар Томислав Јовановић морао да донесе одлуку о тајности података у тестовима, објављену на сајту Министарства просвете. Тестови ће носити ознаку “интерно”, што ће обезбедити потребан степен тајности, у складу са Законом о тајности података. Како би се у што већој мери осигурали од злоупотребе и могуће штете, у Министарству инсистирају на правилу да сви у “ланцу” сносе свој део одговорности. “Сви који учествују у овом послу, на челу са министром, имаће посебан образац који ће потписати и обавезати се на одговорност приликом спровођења завршног испита, да се не пребацује кривица са једне на другу особу или са једне на другу институцију”, рекао је Антонијевић и навео да су морали да се одлуче на овај корак због естивалних неогворних појединачних којима је прошле године пошло за руком да украду тестове.

Из безбедности разлога, тестови ће бити штампани на једном месту, у Заводу за вредновање квалитета образовања и васпитања, који је и припремио питања, навео је Антонијевић и истакао да ће тестови бити дистрибуирани од штампарије до школа три дана. До сада се дешавало да директор школе, када министар извуче комбинацију, на пример чује погрешан број, па су деца у тој школи радила другачији тест од остатка вршњака. Зато је ове године одлучено да министар не извуче број комбинације у директном ТВ и радио преносу, већ ће у школе, дан уочи сваког од три испита, стизати по једна комбинација питања за тест који ђаци полажу сутрадан.

“Конкретно, у недељу, 15. јуна, биће транспортрани задаци из српског (матерњег) језика. Дан касније ће ка школским управама и школама бити дистрибуирани задаци из математике, а потом и комбиновани тест. На тај начин тестови неће стајати неколико дана у школи”, објаснио је Антонијевић и додао “да ће транспорт тестова и овога пута обезбеђивати полиција”.

УСКОРО РУСКА ШКОЛА И У НОВОМ САДУ

Шефица одељења за подршку руским школама Управе за сарадњу у области образовања из Министарства иностраних послова Русије Наталија Чередниченко посетила је Градску кућу где је са представницима Града разговарала о сарадњи у образовању. Примили су је члан Градског већа за образовање Радомир Даветић, помоћник градоначелника Вања Вученовић, начелник Градске управе за образовање Бранко Новаковић и шеф кабинета градоначелника Александар Петровић. По речима Даветића састанак је организован како би се руској деци омогућило да се школују по руским програмима. “Састали смо се како би нашој и руској деци понудили двојезичну наставу по програмима нашег Министарства образовања. Одредили смо основну школу и обезбедили средства за извођење те наставе”, рекао је Даветић.

Бранко Новаковић је истакао да ће се двојезична настава одвијати у ОШ “Јован Поповић”, јер има “малу школу” у Улици Вељка Петровића 2, која би до септембра ове године требала бити надограђена, за шта је новац већ издвојен из буџета Града. Помоћник градоначелника Вученовић је истакао да ће се отварањем ове школе употпунити сарадња Новог Сада и руских градова, а то значи и јачање културно-образовне размене.

(BEZ BONUSA I NAGRADA) PLATE U JANUARU OČEKIVANO "SREZANE" ZA 26,2 %

Plate za godinu dana realno manje 6,6%

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u januaru 2014. godine, iznosi 52.438 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u januaru 2013. godine, nominalno je manja za 3,7%, a realno je manja za 6,6%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u januaru 2014. godine, iznosi 37.966 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u januaru 2013. godine, nominalno je manja za 3,1%, a realno je manja za 6,0%.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u januaru 2014. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u decembru 2013. godine, nominalno je manja za 25,2%, a realno je manja za 26,2%. Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u januaru 2014. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u decembru 2013. godine, nominalno je manja za 25,3%, a realno je manja za 26,3%.

Elem, prosečna plata u Srbiji u januaru je za oko 13.000 dinara manja od decembarske i iznosi 37.966 dinara.

Nije sporno da se kod nas živi sve lošije, ali ni januarska prosečna zarada ipak nije realna. Pravu sliku o tome sa koliko para Srbi u proseku mesečno raspoloživo videćemo tek kad stignu podaci za februar. Bonusi, naknade, nagrade, 13. plate, akontacije za januar - sve je to naduvalo balon i podiglo prosečnu

Prosečne plate u proteklih osam meseci (u din)	
Jun 2013.	44.394
Jul 2013.	44.182
Avgust 2013.	44.770
Septembar 2013.	42.866
Oktobar 2013.	43.615
Novembar 2013.	44.120
Decembar 2013.	50.820
Januar 2014.	37.966

platu za decembar do 50.820 dinara. U januaru je balon probušen.

Ekonomisti se slažu da je januarski prosek posebno niži i zbog akontacija isplaćenih krajem prošle godine, ali ukazuju i da životni standard posebno pada. "Treba imati u vidu i da životni standard građana ubrzano pada. Dalje, u januaru imamo i dosta državnih praznika, manje radnih dana, pa je moguće da privatnici to drugačije računaju", kaže Ljubodrag Savić, profesor Ekonomskog fakulteta u Beogradu. On dodaje da bi trebalo uzeti u obzir i to da neki odlaze u penziju, drugi sa velikim platama ostaju bez posla, a i to utiče. "Prosek je sigurno umanjen i zato što je veliki broj zaposlenih prijavljen samo na minimalac, a razliku dobija na ruke", kaže Savić.

Saša Đogović, ekonomista Instituta za tržišna istraživanja, objašnjava da su do naglog pada zarada u januaru doveli isti faktori zbog kojih su primanja skočila u decembru. "Krajem decembra isplaćene su akontacije za januar, trinaeste plate, jubilarne nagrade i generalno su naduvana primanja. U januaru tih uplata nije bilo, balon je

eksplozirao i došlo je do osetnog pada prosečnih primanja". On objašnjava da ćemo tek u martu imati stvarni prikaz toga koliko građani u Srbiji zarađuju. "Kao što su u decembru zarade nerealno visoke, u januaru su nerealno niske. Februar je kratak mesec, s državnim praznicima", kaže Đogović.

INFLACIJA U JANUARU 1,4%, U FEBRUARU 0,1%
Godišnja inflacija 3,2 u januaru, odnosno 2,6 odsto u februaru

Indeksi potrošačkih cena (inflacija) se definišu kao mera prosečne promene maloprodajnih cena robe i usluga koje se koriste za ličnu potrošnju. Cene ovih proizvoda i usluga u februaru 2014. godine, u odnosu na januar 2014. godine, u proseku su više za 0,1%. Potrošačke cene u februaru 2014. godine, u odnosu na isti mesec 2013. godine, povećane su za 2,6%, dok su u odnosu na decembar 2013. godine povećane za 1,5%.

Posmatrano po glavnim grupama proizvoda i usluga klasifikovanih prema nameni potrošnje, u februaru 2014. godine, u odnosu na prethodni mesec, rast cena zabeležen je u grupama Rekreacija i kultura (0,9%), Alkoholna pića i duvan (0,5%), zatim u grupama Hrana i bezalkoholna pića i Restorani i hoteli (za po 0,3%), u grupama Zdravstvo i Transport (za po 0,2%) i u grupama Stan, voda, električna energija, gas i druga goriva i Obrazovanje (za po

0,1%). Pad cena je zabeležen u grupama Odeća i obuća (-1,8%), Komunikacije (-0,4%) i Nameštaj, pokućstvo i tekuće održavanje stana (-0,1%). Cene ostalih proizvoda i usluga nisu se bitnije menjale.

Inflacija (ICP) u januaru 2014. godine, u odnosu na decembar 2013. godine, u proseku je bila viša za 1,4%, pri tom su potrošačke cene u januaru 2014. godine, u odnosu na isti mesec 2013. godine, povećane za 3,1%, a prosečan godišnji rast u 2013. godini iznosio 7,8%.

Inflacija (merena Indeksima potrošačkih cena)												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Godišnja stopa												
2012	5,6	4,9	3,2	2,7	3,9	5,5	6,1	7,9	10,3	12,9	11,9	12,2
2013	12,8	12,4	11,2	11,4	9,9	9,8	8,6	7,3	4,9	2,2	1,6	2,2
2014	3,1	2,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mesečna stopa												
2012	0,1	0,8	1,1	0,6	1,4	1,1	0,1	1,6	2,3	2,8	0,0	-0,4
2013	0,6	0,5	0,0	0,8	0,0	1,0	-0,9	0,4	0,0	0,2	-0,6	0,2
2014	1,4	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

DIPLOMA NIJE I GARANCIJA ZA POSAO

Među visoko obrazovanim građanima najduže na posao čekaju lekari opšte medicine, stomatolozi, ali i stručnjaci poput organizatora automatske obrade podataka, koji na prvo zaposlenje prosečno čekaju i duže od šest godina, pokazali su podaci Nacionalne službe za zapošljavanje (NSZ). U Srbiji ima 769.546 nezaposlenih, od čega 27, 2 odsto, odnosno 209.202 čine mladi. Prema podacima NSZ, od ukupnog broja nezaposlenih 245.406 čine nekvalifikovani i polukvalifikovani radnici, a oko 78.000 visoko obrazovani - tačnije 10,14 odsto od ukupnog broja nezaposlenih. Kada je reč o strukama, podaci pokazuju da među licima sa završenim akademskim studijama i fakultetom na posao duže od 6,5 godina čekaju organizatori automatske obrade podataka, približno i lekari opšte medicine, a 5,8 godina na posao čekaju stomatolozi, 5,5 godina profesori opštenarodne odbrane i društvene samozastite, kao i organizatori ekonomskog poslovanja.

Više od četiri godine nezaposleni su organizatori zaštite na radu, istoričari umetnosti, inženjeri geologije, metalurgije, dok skoro četiri godine na posao čekaju politikolozi. Među građanima sa završenom višom školom, više od šest godina na posao čekaju organizator nabavnih i prodajnih poslova, a više od pet godina organizator rada, operativni programer automatske obrade podataka, tehnolog zaštite na radu, nastavnik razredne nastave, statističari, inženjeri PTT saobraćaja, operativni turistički organizator, viši socijalni radnik i mašinski inženjer-konstruktor. Među onima sa završenom srednjom školom, koji čine i najveći deo nezaposlenih, više od sedam godina bez posla su rukovodioci hemijskih uređaja i mašina, veterinarski laboranti, prodavci mešovite robe.... Nešto manje od sedam godina u proseku zaposlenje čekaju oni koji se bave specifičnim zanimanjima, poput tehničara pletenja, pređenja, kao i poštari.

УСЛОВИ ЗА ПРИЈЕМ У РАДНИ ОДНОС У ШКОЛИ

ПИТАЊЕ: Да ли дипломирани географ-туризмолог може да изводи наставу из предмета Географија у основној школи?

ОДГОВОР: Одредбом члана 121. став 2. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 52/11 и 55/13) између осталог, прописано је да послове наставника може да обавља лице са одговарајућим образовањем из члана 8. став 2. овог закона.

Одредбом члана 8. ст. 2. и 3. истог закона прописано је да је наставник, васпитач или стручни сарадник лице које је стекло одговарајуће високо образовање:

- 1) на студијама другог степена (мастер академске студије, специјалистичке академске студије или специјалистичке струковне студије), по пропису који уређује високо образовање, почев од 10. септембра 2005. године;
- 2) на основним студијама у трајању од најмање четири године, по пропису који је уређивао високо образовање до 10. септембра 2005. године.

Изузетно, наставник и васпитач јесте и лице са стеченим одговарајућим високом образовањем на студијама првог степена (основне академске, односно струковне студије), студијама у трајању од три године или вишим образовањем.

Одредбом члана 3. став 1. тачка 7. Правилника о степену и врсти образовања наставника и стручних сарадника у основној школи („Службени гласник РС – Просветни гласник“, број 11/12) није прописан стручни назив дипломирани географ-туризмолог за извођење наставе из предмета Географија у основној школи.

Из наведеног произлази да дипломирани географ-туризмолог нема исто значење као дипломирани географ. *(Мишљење Министарства просвете, науке и технолошког развоја, бр. 612-00-1676/2013-02 од 2. септембра 2013)*

ДОНОШЕЊЕ ПРАВИЛНИКА О ОРГАНИЗАЦИЈИ И СИСТЕМАТИЗАЦИЈИ ПОСЛОВА

Питање: Да ли је прописан рок у којем школски одбор треба да да сагласност на акт о организацији и систематизацији послова?

Одговор: Директор школе доноси општи акт о организацији и систематизацији послова на основу члана 62. став 3. тачка 16) Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 72/09 и 52/11), а у складу са прописима из области радних односа.

На акт о организацији и систематизацији послова установе сагласност даје орган управљања, према члану 57. став 1. тачка 1) Закона, при чему овим законом није изричито прописан рок за давање те сагласности. *(Мишљење Министарства просвете, науке и технолошког развоја, бр. 10-00-68/2013-07 од 18. фебруара 2013)*

ТРОШКОВИ ПРЕВОЗА УЧЕНИКА

ПИТАЊЕ: Да ли ученик има право на накнаду трошкова превоза до школе ако ученик похађа школу у месту у којем му се налази пребивалиште?

ОДГОВОР: Одредбом члана 159. став 2. тачка 4. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 72/09 и 52/11), између осталог, прописано је да се буџету јединице локалне самоуправе обезбеђују средства за превоз ученика основне школе на удаљености већој од четири километра од седишта школе.

Према томе, уколико у конкретном случају у месту пребивалишта ученика постоји основна школа, у том случају јединица локалне самоуправе нема обавезу да финансира превоз тих ученика. Међутим, обавеза финансирања ће постојати и у случају ако ученици похађају школу у свом месту пребивалишта, под условом да је седиште школе на удаљености већој од четири километра од места становања ученика. *(Мишљење Министарства просвете, науке и технолошког развоја, бр. 401-00-319/2013-02 од 25. априла 2013)*

ПРАВА ЗАПОСЛЕНОГ КОЈИ ПО ОСНОВУ СТАЖА ОСИГУРАЊА ИСПУЊАВА УСЛОВЕ ЗА ПЕНЗИЈУ А НЕМА НАВРШЕНИХ 65 ГОДИНА ЖИВОТА

Запослени који по основу стажа осигурања испуњава услове за пензију, а нема навршених 65 година живота, може сам да одлучује да ли ће остварити право на пензију или ће наставити да ради до навршених 65 година живота.

У складу са чланом 175. тачка 2) Закона о раду („Сл. гласник РС“, бр. 24/05, 61/05 и 54/09), радни однос престаје кад запослени наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања, ако се послодавац и запослени друкчије не споразумеју.

То значи да запосленом који не испуњава услове из члана 175. тачка 2) Закона, послодавац не може да откаже радни однос због испуњења услова за пензију по прописима о пензијском и инвалидском осигурању.

Наиме, запослени који по основу стажа осигурања испуњава услове за пензију, а нема навршених 65 година живота, може сам да одлучује да ли ће остварити право на пензију, или ће наставити да ради до навршених 65 година живота. *(Мишљење Министарства рада, запошљавања и социјалне полиције, број: 011-00-13/2013-02 од 23. јануара 2013)*

УТВРЂИВАЊЕ ОСНОВА ЗА ИСПЛАТУ ЈУБИЛАРНЕ НАГРАДЕ

Питање: Да ли послодавац својим општим актом може да утврди право на јубиларну награду запосленима по више основа, нпр. за навршених 10 и 20 година рада у привредном друштву, за крсну славу друштва, за крсну славу оснивача привредног друштва и слично?

Одговор: У конкретном случају, како наводите, у току године извршено је неколико исплата запосленима у предузећу на име јубиларне награде по више основа, сагласно општем акту – правилнику о раду код послодавца.

Сагласно одредби члана 12. тачка 1) Закона о раду, општим актом, односно уговором о раду може се утврдити право на јубиларну награду запосленом. То значи да се право запослених на јубиларну награду, услови за остваривање, висина и начин остваривања тог права утврђују општим актом, односно уговором о раду.

Према одредби члана 105. став 3. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05, 54/09 и 32/13) примање из члана 120. тачка 1), односно јубиларна награда, не сматра се зарадом у смислу тог закона, те иако наведена примања запослених по својој природи несумњиво представљају јубиларну награду запосленим, сагласно закону којим се уређује рад и општем акту послодавцу, на износ јубиларне награде не плаћа се порез на зарату.

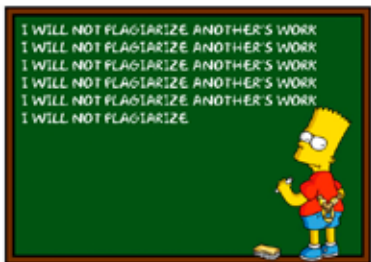
Међутим, са пореског аспекта неважно је питање да ли у току године постоји већи број догађаја или повода који могу да представљају јубилеј и разлог за јубиларну награду. Наиме, у складу са Законом о порезу на доходак грађана („Службени гласник РС“, бр. 24/01, 80/02, 135/04, 62/06, 65/06-исправка, 31/09, 44/09, 18/10, 50/11, 91/11-УС, 93/12, 114/12-УС, 47/13 и 48/13-исправка) на део јубиларне награде који исплаћује изнад прописаног неопорезивог износа обрачунава се и плаћа порез на зарату по стопи од 10%. Одредбом члана 18. став 1. тачка 7) тог закона прописано је да се не плаћа порез на зарату на примања запосленог по основу јубиларне награде запосленима у складу са законом који уређује рад – тренутно до 17.376 динара годишње.

Дакле, полазећи од навода у конкретном случају да је актом послодавца уређено право на јубиларну награду запосленим: за навршених 10, 20 година радног стажа у предузећу, за крсну славу оснивача предузећа, сматрамо да би код одређивања услова и критеријума за доделу јубиларне награде требало водити рачуна о томе да та награда и суштински по својој природи, симболично одражава (како и сам њен назив гласи) одређени јубилеј послодавца или запосленог, у вези са радним односом, односно да то буде одабрани јубилеј везан за одређени важан догађај или повод, а у вези са послодавцем или запосленим.

RUSIJA: DOKTORATI BROJNIH POLITIČARA PLAGIJATI

Jedna ekspertiza ruske Nacionalne biblioteke potvrdila je da su doktorske disertacije nekoliko ruskih zvaničnika plagijati, saopštila je opoziciona organizacija Disemet. Disemet je objavio dokument Nacionalne biblioteke o doktoratima dva poslanika vladajuće partije Ujedinjena Rusija, Rihata Abubakirova i Vladimira Burmatova, kao i Pavela Astahova, savetnika Kremlja za pitanja dece, inicijatora uvođenja kontroverznog zakona o zabrani Amerikancima da usvajaju rusku decu. U tekstu ekspertize koju su sproveli stručnjaci biblioteke gde se nalaze svi doktorati u Rusiji, navodi se da su doktorske disertacije tri zvaničnika u velikoj meri plagirane.

Navodi se da je Abubakirov, doktor ekonomskih nauka, 97,89 odsto preuzeo tuđe tekstove za svoj doktorat. Poslanik Burmatov je 100 odsto plagirao doktorat iz pedagogije, dok je doktorska teza Astahova, doktora pravnih nauka, 99,32 odsto kompilacija drugih radova. Stručnjak Sergej Parhomenko izjavio je da su "lažni doktorati veoma rasprostranjeni u Rusiji, ali ne u naučnom svetu već među funkcionerima, poslanicima, tužiocima i generalima". "U Rusiji je moderno imati doktorat i postoji čitava industrija lažnih doktorskih disertacija", dodao je Parhomenko. Ekspertiza je urađena na osnovu zahteva opozicionog poslanika Dmitrija Gudkova, a Disemet je već objavio 400 takvih ekspertiza. Stručnjaci svaki put objave uz doktorat i spisak plagiranih dela sa označenim stranicama.

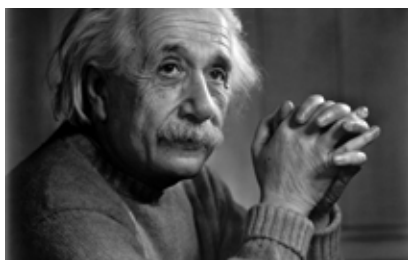
ŠESTOGODIŠNJAK ZARAĐUJE 8.000\$ NEDELJNO

August Maturo ima svega šest godina i već odlično zarađuje za život. Ovaj mališan, zvezda najnovijeg Diznijevog sitkoma „Girl Meets World“, primače 8.000 dolara po epizodi, koja se snima jednom nedeljno, tokom prve sezone prikazivanja. Ukoliko bude uspešna, kao što to producenti predviđaju, TV serija će biti produžena na još jednu sezonu, a to znači da će mali August dobiti povišicu od 1.200 dolara po epizodi. Očigledno se isplati glumiti u Diznijevim projektima. Jedan drugi dečak koji se, takođe, pojavljuje u pomenutom sitkomu dobija 4.800 dolara po epizodi.

ŠTA JE AJNŠTAJN REKAO JEDNOJ DEVOJČICI O NAUCI I RELIGIJI

Devojčica po imenu Filis napisala je pismo Albertu Ajnštajnu početkom 1936. godine, želeći da od njega dobije odgovor na pitanje da li se naučnici mole Bogu, odnosno, da li je moguće "verovati" i u nauku i u religiju. Pitanje i odgovor objavljeni su u knjizi "Dragi profesore Ajnštajn: Pisma dece Albertu Ajnštajnu i nazad", koju je uredila Alis Kalapris, a evo šta je slavni naučnik odgovorio Filis i to posle samo pet dana: "Pokušaću da odgovorim što jednostavnije na tvoje pitanje. Naučnici veruju da se svaka pojava, uključujući i one koje su vezane za ljudska bića, događa prema zakonima prirode. Iz tog razloga naučnik ne može biti naklonjen verovanju da na tok događaja može uticati molitva, odnosno, želja koja se manifestuje natprirodno. Ipak, moramo priznati da je naše znanje o tim silama nesavršeno, pa na kraju uverenost u postojanje vrhovnog duha počiva na nekoj vrsti vere. Takvo verovanje još uvek je rasprostranjeno, čak uprkos poslednjim dostignućima u nauci. Ali isto tako, svako ko se ozbiljno bavi naukom ostaje uveren da se neka vrsta duha manifestuje u zakonima svemira i da je ona daleko superiornija od čoveka. Na taj način bavljenje naukom vodi do religioznih pobuda posebne vrste, koje su sigurno sasvim drugačije od religioznosti nekog naivnijeg".

Iako pismo ne otkriva mnogo o Ajnštajnovim ličnim uverenjima, njegovo objašnjenje jasno pokazuje njegovo oduševljenje i predanost nauci, nazivajući osećaj koji u naučniku izaziva izučavanje "religijskim".

ŽVAKAČE GUME PODSTIČU GLAVOBOLJU

Izraelska studija istraživala je povezanost redovnog konzumiranja žvakaćih guma i glavobolje, pri čemu je došla do zaključka da one zaista mogu biti uzrok učestalih glavobolja. Studija koja je trajala mesec dana, sprovedena je na 30 ispitanika, starih od 6 do 19 godina, koji pate od hroničnih glavobolja, a svakodnevno žvaču žvakaće gume. Studija je pokazala da tokom mesec dana izostanka žvakanja žvakaćih guma, 87 odsto ispitanika nije imalo glavobolje ili su im simptomi gotovo nestali, piše portal Vitamini.

Da bi bili sigurni da je uzročnik žvakanje žvakaćih guma, 26 ispitanika je po završetku studije pristalo da 14 dana ponovo redovno konzumira žvakaće gume. Simptomi glavobolje vratili su se u roku od par dana njihovog ponovnog korišćenja. Naučnici tvrde da žvakanjem žvakaćih guma, posebno ako je navika učestala kao kod mladih, osoba povećava stres kosti vilice zbog čega pojedinci oboljevaju od migrena. Autori studije smatraju da se smanjenjem učestalosti žvakanja žvakaćih guma može uticati na pojavu simptoma glavobolje zbog čega se preporučuje njihovo umerenije korišćenje.

Zablude u koje se (još) veruje II: VUK BRANKOVIĆ I KOSOVSKA IZDAJA

Često su mašta i predanja sladi i pitkiji od istine i dokaza. Ovo je drugi nastavak kratke lista zabluda i besmislica u koje mnogi i dalje veruju, iako su ih istorija i nauka više puta pobili.

Nema istorijske ličnosti o koju su se mit i narodna predanja više ogrešili od Vuka Brankovića (1345 - 1397), srpskog velikaša koji je imao tu "nesreću" da preživi Kosovski boj. I dan-danas je njegovo ime sinonim za izdaju iako je, mimo popularnog verovanja, celog života bio trn u oku Turcima.

S druge strane, neki njegovi savremenici su bili lojalni turski vazali, poput kralja Marka Mrnjavčevića, poznatijeg kao Kraljević Marko, a stekli su večnu slavu u narodu. Svi znamo kako se Kraljević Marko bije s Musom Kesedžijom i opominje Turke da ne gaze oranje, a istorijska činjenica je da je poginuo kao turski vojnik boreći se upravo protiv hrišćana. Očigledno da je PR bio od ključnog značaja u Srbiji i u srednjem veku. "Narodno predanje osudilo je teško i nepravedno Vuka Brankovića, kao da je on izdao na Kosovu. On je, zna se, i pre i posle Kosova bio protivnik Turaka ... a od Turaka niti je što tražio, niti dobio. Njemu narodno predanje ... nije htelo oprostiti što na Kosovu nije našao smrt i on, uz tolike druge vitezove "kneza čestitoga", piše čuveni Vladimir Corović u svojoj "Istoriji Srba".

U Srbiji se malo zna i da je Vuk Branković bio ktitor Hilandara, a sahranjen je na Svetoj gori nakon što je 1397. godine umro kao turski sužanj. Sudbinu mu je zapečitalo odbijanje da sa drugim srpskim velmožama kao turski vazal učestvuje u bici protiv hrišćanske vojske kod Nikopolja 1396. godine. Ironično, u toj bici se na otomanskoj strani istakao upravo Stefan Lazarević, sin kneza Lazara, koji je, što je još veća ironija, kao nagradu dobio veći deo zemalja Vuka Brankovića. Lazarevići su, inače, posle poraza na Kosovu polju bili daleko predusretljiviji prema Turcima od "izdajice" Brankovića, što se Lazarevićima na kraju isplatilo, a Vuku obilo o glavu.

Vuk je naposljetku pao u sultanove ruke i poslat je u izgnanstvo, gde je i umro u okovima. Verovatno nije očekivao da će njega, osvedočenog turskog neprijatelja, Srbija danas više pamtili kao izdajicu, prevrtljivca i turskog čan-koliza. Tako je i prikazan u filmu Zdravka Šotre "Boj na Kosovu" iz 1989. godine.

